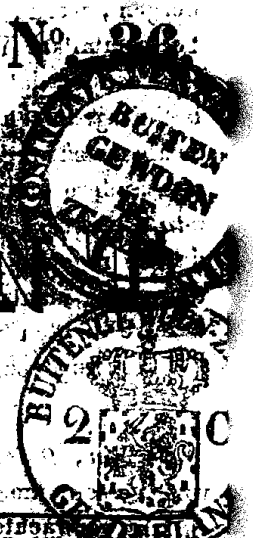


# ARNHEMSE COURANT



De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal's weels wordt uitgegeven, ten zel op Zondags, Dingsdag, Woensdag, Donderdag en Zaterdag, is f 5 in de drie maanden.

## ZONDAG 19 FEBRUARI.

De prijs der Advertentien is, van een regel regels f 1.00, en voor elken regel daarboven 50 centen, behalve 55 centen zegelgeld, voor elken plaatsing.

### Bijzondere rijksfondsen.

Wij hebben meer dan eens gezien, hoe veel er nog aan te verbeteren is, dat de financiën van het rijk die openbaarheid genieten, welke de beste waarborg voor een goed beheer is, en van welke wij zoodooveel zoodooveel voorkeuren vinden. Onder de oorzaken, welke vooraan een volledige kennis en daardoor eene nauwkeurige controle van ons financieel wezen beletten, is het bestaan van bijzondere rijksfondsen geene der minste. Nog onlangs kwam in de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter sprake, en zekerlijk kan men er niet dikwils genoeg de aandacht op vestigen.

De heer BRUCE, wegende zijne stem tot het aanleggen van eenen steenweg van Maastricht naar de Geldersche grenzen, merkt op, dat hij die weg alsoo openbaar zoude wils, maar de wijl daardoor weder een nieuw rijksfonds ingesteld werd. Het bestaan van zulke bijzondere rijksfondsen, noemde hij steeds niet de grondwet en hoogst nadrukkelijk voor de geldmiddelen van den staat. Strijdig met de grondwet, dewijl deze eenheid en eenvoudigheid in de rijksfinanciën heeft, willen de heer BRUCE en dus alle uitgaven volgens artikel 122, op te lijken begrotingen gewild heeft, doch wil gaandoogen, dat de begroting van ieder jaar deels op de eene, deels op de andere begroting zouden worden gebracht.

Of het geacht indaardoor nu juist de grondwetigheid bewezen heeft, om bijzondere fondsen, onder goedkeuring der Staten-Generaal, voor bijzondere werken bij uitsluiting aan te wijzen, zouden wij het niet wils. Zeker blijft het, echter, altijd dat zeg, wel de inkomsten als de uitgaven, dieer bijzondere fondsen op de begroting behooren, gezonden te worden, iets, dat door de ministers niet wordt in acht genomen.

„Dat het bestaan dier bijzondere rijksfondsen strijdig met het welbegrepen belang der rijks zijn, daar het niet slechts de eenheid verbréekt maar het houden eener goede controle bijna onmogelijk maakt, gelooven wij met den heer BRUCE. Volgens den minister van binnenlandsche zaken bestaan en tegenwoordig acht en twintig dergelijke fondsen, waarvan alle rijksuitgaven op ééne begroting gebracht waren, zou men met eenen enkelten oogopslag die gemakkelijk kunnen overzien. Maar wanneer die uitgaven voor een bepaald gedeelte uit speciale fondsen komen, dan is het schier onmogelijk om te berekenen, hoeveel werkelijk ieder jaar uitgegeven wordt.”

Met grond verwijd de heer BRUCE, met betrekking tot de gevolgen, op den beruchten staat B en de fondsen, tot welke toea die bijzondere rijksfondsen de middelen verleend hebben. „Geene controle der Staten-Generaal kan dit verhinderen, want deze verspreide de posten van uitgaven zonder te weten of de gelden tot het doen dier uitgaven aan de schatkist voorhanden zijn. — Ja maar, de Italianen regden, die omstandigheden zijn sedert veranderd, en velen der staatsdienaren, die thans

aan het hoofd der departementen van algemeen bestuur geplaatst zijn, genieten en verdienen het uiterste vertrouwen. Maar dat is eene kwestie van personen, die hier niet te pas komt. Wij zijn niet geroepen om hier bewijzen van vertrouwen te geven. Onze meening omtrent bijzondere personen mag geen invloed hebben op onze besluiten. Het verkeerde, dat gebeurd is, kan weder gebeuren, en waar dit het geval is, mogen wij, door onze toestemming, die mogelijkheid niet doen geboren worden.”

De onderzending heeft te zoe de geraren getoed in welke het bestaan van bijzondere rijksfondsen ons brengen kunnen, dan dat de Staten-Generaal het ontstaan daarvan niet zo veel mogelijk beletten zoude. Volgens den minister van binnenlandsche zaken blijft het bestaan er nog zeer aan hechten.

Het gemis eener behoorlijke controle is een zoodooveel belangrijk bezwaar, dat het verwondering baren moet, uit den mond van den heer SCHIMMELPENNING, eens eener der ijverigste kampvechters voor een meer geregeld beheer van het financieel wezen, te vernemen, dat, met betrekking tot de comptabiliteit der speciale fondsen, „dit nader een punt van overweging zal uitmaken.” Wij weten, bij langjarige ervaring, wat het beteekent, wanneer bij ons bestuur een onderwerp, inden een punt van overweging zal uitmaken. Jaren verloop op jaren, zonder dat die overwegingen resultaten voortbrengen, en onder al die overwegingen gaat de staat verloren. Zoo de minister zelf gevoelt, gelijk hij eenigzins door zijne woorden schijnt aan te duiden, dat de wet op de inkomsten verbetering en herziening behoeft, zoo zal men daarmede niet, maar schenke ons spoedig eene betere welke eene rationele controle mogelijk maakt.

„De regering,” zeide de minister verder, „houdt zich op dit oogenblik bezig met het opstellen der ontwerpen, die tot de speciale rijksfondsen betrekking zullen hebben.” Terwij men met het opstellen dezer ontwerpen (van wet of van besluit) bezig is, ware het betamelijk, ware het eene verplichting, die fondsen inmiddels op de begroting, zoowel der uitgaven als der middelen, te brengen. Nu weet men niet hoe men het daarmede heeft. Zoo vindt men op de begroting der uitgaven, bij ieder departement wel wat aan pensioenen betaald wordt; maar onder de de middelen vindt men niet vermeld, hoe veel de kortingen op de tractementen ten behoeve van het pensioen-fonds aan den staat op brengen. Wat doet men nu met die gelden? Waar blijven die? Ook behooren bij die ontwerpen de regten en verplichtingen wel afgehandeld te worden, welke bij enkele dier fondsen, gelijk pensioen-fonds, weduwen- en wezen-fonds, de contribuerende leden tegen over het fonds hebben. Nu blijft het altijd eene onregelmatigheid, dat, bij fondsen, tot een geheel privaat belang ingesteld, gelijk b. v. bij het militaire weduwen-fonds, de directeur-generaal van oorlog de officieren tot bijdragen verplichten en deze wils verhooogen kan.

De minister sprak van acht en twintig bijzondere fondsen. Welke van deze wils op de begroting

vermeld? Mag dit nu, da openbaarheid van het financieel wezen en de volledigheid der begroting heeten, op welke de heer BRUCE zich zoo veel herotende?

### Buitenlandsche bevingen.

#### RUSLAND en POLEN.

Van de Poolsche grenzen, 4 febr. De katholicke geestelijken over de willekeur van de zijde der Grieksche kerk daren voort, en het is ook niet te verwachten dat Rusland in dit opzigt immer in eenige concessie bewilligen zal. Nadat het spooksel van het pan-slavismus eenigzins verdwenen is, moet de Grieksche godsdienst als verbindingsmiddel dienen, om alle Slavonische volken allengs tot éen lichaam onder het heilige synode van St. Petersburg te verbinden en, in weérwil van alle tegenkantingen bij het volk, is het eene daadzaak, dat het getal der Grieksche geloofsbijders, kerken en priesters ongetoeflijk toeneemt. De eerste groote gevolgen der Russische politiek zal men in Europeesch Turkije zien. Dat hier alles niet razend schreden eene ontvinding te gemoet gaat, kan nog slechts voor den geheel verblinde twyfelachtig zijn, maar in plaats, dat Rusland, zoo als vroeger, steeds op Konstantinopel doelt, waardoor het de tegenkanting der overige groote mogentheden opwekte, zal dit gewichtige punt, dat voor Rusland van onberekenbare waarde is, voorloopig buiten spel blijven, en het zal waarschijnlijk het laatste bolwerk der halve maan blijven, even als het eens het laatste bolwerk van het zinkende Byzantijnsche rijk was. In de Donauvorstentdommen en Bulgarij neemt tegenwoordig de Turksche bevolking in dezelfde mate, als de Grieksch-christelijke toeneemt, welke wellicht reeds de vierde deelen der geheele bevolking omvat, al deze Grieken nu vervuld met de geboelheid, terheid van den godsdienst tegen de halve maan, beschouwen den Russischen keizer als hunnen natuurlijken heerscher, en wils met ongeduld op het oogenblik, dat het hun vergund zal zijnd het licht af te schudden, juk of te werpen, en zich te oopen armen van Rusland te starten. De meeste Bojaren zijn ijverige vrienden der Russen en leven in de vaste overtuiging, dat de dag, wanneer wedergeboorte spoedig zal nabreken. Het gansen volk, afhankelijk van dezelfde landheeren en door de pogingen voorberaid, is gereed alles op het spel te zetten, om de halve maan der halve maan het kruis weder op te richten, gezoakens geheel gedemoraliseerde Turksche bevolking in de steden zal den strijd niet kunnen nithouden en spoedig het onderspit deuren; en evenmin zullen de ijverigste groote mogentheden het kunnen verhinderen, dat die schoone landen van half aan de onderkroon der Czaars toevallen. Zijn die provincien, echter, eenmaal Russisch, dan moet de hoofdstad van zelf volgen. Frankrijk schijnt inderdaad voor iets dergelijks bezorgd te zijn; althans dit blijkt uit de zelfz voornemen om eenen consul naar Sophia te zenden, waar het geene handelsbelangen heeft voor te staan. De Noordsche invloed is bij de Porte, echter, reeds zoo overwegend, dat Frankrijk dergeliks plan moet opgeven.

#### DUITSCHLAND.

Frankfurt, 4 febr. De bondsvergadering zet hare gewone zittingen wekelijks voort; de drukpers kwestie schijnt bij den bond vooreerst geheel te rusten.

#### OOSTENRIJK.

In de laiddags-zitting van 16 Januari, te Zeven-



bestaan; waar ministeriële myopia die reeds mogt ontdekt hebben, er staat geschreven: »wee den gewas, door welken de gronden konen...»

»Ten andere, mijnheer de zekoor! Gij zegt: »de bevoegdheid magten hebben voorgedragen, zonder die magten echter te noemen; en dit hadt gij moesten doen, gij ons van derzelver bevoegdheid wifdet overtuigen, die wij nu maar op uw woord moeten aannemen. — Wij willen dit echter niet eens in twijfel trekken; — maar ten derde, gij beroept u op een koninklijk besluit (waarom trent alles zeer goed in de wettigen vorm kan zijn; maar dit doet, bij uw beroep niet af), waar gij u, naar onze meening, moest beroepen eene wet. Een koninklijk besluit ter regeling besta als gevolg van bene wet, zeer goed — ons is nu niet voor den geest, wat op het onderhavige onderwerp bij de wettelijke verordeningen deswege is bepaald; — maar hij, die optreedt om eenigen door de ingezetenen te dragen last te verdedigen; de regisvaardigen; hij beroepe zich in de eerste plaats op de wet. Zoo in een Constitutionelen Staat in alles, vooral in het stuk van belastingen, verwijze men steeds naar de wet, en naar niets anders dan de wet daargesteld op de wijze, welke de hoogste wet, de Constitutie, voorschrijft, zonder wat er geene wet kan gedacht worden. Terregt staat dan ook in de Nederlandsche Grondwet (1840, 7de hoofdstuk, artikel 195, officiële uitgave, bladzijde 38): »Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's Lands kas worden geveerd, dan uit kracht van eene wet.»

Ge zult, mijnheer! toch niet willen beweren, dat hier geene sprake zal zijn van belasting; omdat gij spreekt van opcenten. — die jaarlijkse opcenten! die welhaast, op alle artikelen, boven de al zeer oogenlijke als geveerde, maar som zullen uitdijen. — Maar, hoe men het neme of noeme, hoofd-som of opcenten, het is en zal toch wel belasting blijven. Als het op betalen aankomt maakt men zeker weinig onderscheid. — Zoudt ge ook meenen, dat het aanvoerde artikel der Grondwet hier kwijlijk ware te gebragt, omdat in hetzelve staat: »ten behoeve van 's Lands kas, en de bewijde vermeerdering, volkomen, is ten behoeve van ingezetenen, voor de provincie. Ten behoeve van wie ook, het moet (in den vorm van opcenten, doch de vorm doet weinig ter zaak) eene verhooging, gelegd op eene belasting. En moest men drukken op de letter der woorden, Lands-kas, en daarom meenen, wanneer het opbrengsten ten behoeve der provincie of gemeenten, niet dan ten behoeve der algemeene Lands-kas, met de wet niet te maken te hebben; wij gelooven, dat alsdan de constitutionele waarborg voor de belastingsschuldigen al op zeer losse schroeven kon worden gezet. Men kon dan, waar het algemeene Lands-budget niet meer dragen kon, het zooveel mogelijk de onderdeelen des Rijks, de gemeenten, op den hals schuiven, ten behoeve van welke het noodige alsdan spoedig buiten den wettelijken vorm, en dus ook zonder vrees voor parlementairen tegenstand, zou kunnen getuonden worden. Zou deze, de leer zijn van mijnheer den zekoor?

— een woord over de zaak zelve. Wij hebben als eene kwitantie der grond-belasting over 1842, een aanslag-biljet op hetzelfde onderwerp over 1843, beide van denzelfden belastingsschuldige, wiens naam intusschen geenerhande verandering heeft ondergaan.

De eerste luidt:

»Als gebouwe eigendommen, naar een bepaald inkomen van f309. . . . . » 52.99.

»Als ongebouwe eigendommen, naar een bepaald inkomen van f0.52. . . . . » 0.94.

te zamen f52.08.

Het andere luidt:

»Als gebouwe eigendommen, naar een bepaald inkomen van f309. . . . . » 54.17.

»Als ongebouwe eigendommen, naar een bepaald inkomen van f0.52. . . . . » 0.09.

te zamen f54.26.

Daarom, mijnheer, dat de verhooging alleen is op de ongebouwe eigendommen, niet op de gebouwe, ons niet, hoe de drie opcenten, waarvan mijnheer de zekoor spreekt, berekend zijn; want 30. er worden geene opcenten gespecificeerd, als zulks op de aanslag-biljetten voor het personeel wel plaats heeft, maar wordt eenvoudig eene som geveerd, zonder verdere explicatie. — Geen wonder

der dus, dat zoodanige verhooging, zonder uitge-drukte motiven, weswege ook de beamtten (blijkens de Correspondentie in het Handelsblad van 16 febr.) geene of tegenstrijdige inlichtingen konde geven, en die men zich van elders niet kon haalen, als mijnheer de zekoor, niet te vermelden. — Dat zoodanige verhooging, zelden belastingsschuldigen gevallen voorkwam: de loon der teregtwijzing is dan al zeer ongepaast. Zeker ware het niet ondienstig, en mogt men met grond verwachten, dat de aanslagen ook voor de grondbelasting meer gespecificeerd wierden gegeven; althans dat, wanneer er eenige verhooging, waarom en ten wagens behoeve dan ook, gevorderd werd, die verhooging behoort te worden uitgedrukt, met vermelding van het waarom, en van de wettige verordeningen, krachtens welke zij gevorderd wordt. Geschiedt dit niet, moet men het opgegeven bedrag ook bij ongemotiveerde verhooging, altijd maar zoo raauwelijk voor goed aannemen, — wie geeft dan waarborg tegen steeds mogelijke minder goede praktijken...? Het mogelijke van zoo iets geeft wantrouwen, dat zeker, bezien alles te vermaiden is. Wij kunnen noch willen iemand, noch bepaaldelijk, noch in het algemeen, beschuldigen, zelfs niet verdenken, — maar zou het onmogelijk zijn, dat, op dussdanige wijze, eenig beamtten het in het hoofd kreeg, deze of die der hem bekend meest goedgelovige of onnadenkende schapen, in zijn privé, te scheren?

**Oorzaak der armoede in ons land.**

Veel is er reeds geschreven, zoo in dagbladen als anderzins, over de steeds toenemende armoede hier te lande. Veel is er ook geschreven over de oorzaken der armoede. De een vindt die in gebrek aan werk; een ander dat er te veel verteerungen gemaakt worden; een derde in het onmagtig gebruik van sterken drank, enz. In hoeverre die oorzaken juist geraden zijn, waag ik niet te beslissen. Dat er voor den handwerksman weinig te verdienen valt, is waar; dat de mindere stand op zon- en feestdagen somtijds de vertoering naar naar den inkomst afmeet, is ook waar; dat velen zich in het overdadig gebruik van sterken drank te buiten gaan, lijdt voorzeker geen twijfel, als wij zoo dikwerf ooggetuigen zijn van de onzedelijke tooneelen. Maar . . . . . private gebreken begrijp ik niet, dat algemeene armoede kunnen te weeg brengen. Iemand, die arm is, behoeft zijne behoefte aan geene onmatige vertoering, of drankenschap, te wijten. Er bestaat eene oogenoemde eerlijke armoede. Stichter dezes kent er velen van, dussdanig caliber. Waaruit moet deze de oorzaken opsporen. »Dat er te weinig werk is, zegt men. Geheel en al mag ik dit niet ontkennen. De spoorwegen, de Haarlemmermeer, geven wel veel te doen, maar men kan ten dien opzichte ook niet meer gebruiken dan men noodig heeft.

In den laatsten tijd hierover madankende, kwam mij eene oorzaak te binnen, die ik hiernevens aan het oordeel van kundiger mannen voorleg. Die oorzaak is, in mijn oog, het gebruik van vreemdelingen bij allerhande operatiën. Als wij de verschillende werkzaamheden aan spoorwegen enz. in ons land in oogen-schouw nemen, ontwaren wij een mengelmoes van allerlei menschen tot zelfs Brabanders toe. Waarom geene Hollanders gebruikt? Zijn die er niet geschikt toe? Zijn die te lui om te werken, zoo als ik wel eens van een anti-nationaal bediller hoorde?

Dijken en dammen, die ons land tegen den alles vernielenden oceaen beschermt, ons veilig doet wonen, getuigt het of de Hollanders, bij en ongeschikt tot arbeiden waren.

Hechte gebouwen! Gij vooral, raadhuis van Amsterdam, op uwe 19,000 masten rustende, getuigt het, of de Hollanders niets konden staarstellen. Mijn dierbaar vaderland, uit wier er dras zoo schoon gewrocht, ontwoekerd aan de dreigende golven, getuigt het, of de Hollanders werken kunnen.

Wanneer ik de Kalverstraat in onze hoofdstad door-wandel, let ik dikwerf op de vele winkels, die bijna allen aan Franschen en Italianen toekomen. Jij, zoo men zijne benodigde artikelen niet uit eenen Fran-schen winkel gekocht heeft, kan men niet medegedogen. Als paleizen verheffen zich die fraaie depots met kon-ne rijk vergulde diplomaten van hof-lorissen. De groote menigte, die altijd naar diegenen getrokken wordt, t welk schittert, gaat de minder fraaie winkels voorbij, zich verbeeldende dat een vreemde winkel be-ter artikel kan geven.

Wat is hiervan het gevolg voor de kleinere nog ge-heel in den Oud-Hollandschen trant werkende winkels? Dat zij, achteruitgaa zoo hard een paard loopen kan. Zoo lang mogelijk houden zij zich staande, doch ein-delijk moeten zij zwichten, houden niets over, heb-ben een zwaar huishouden en vervallen tot . . . . . armoede.

Waarlijk, ons klein land is te veel overstroomd van vreemdelingen. Zij ontvoeren den ijerigen huisvader het brood, en trekken, genoeg verdiend hebbende, glimlachend naar hun land terug. Is hier niets aan te doen? Ik antwoorde ja, en geve hiernevens eenige raadgevingen daaromtrent aan de hand.

10. Men koopte zooveel mogelijk (bij Hollanders in Hollandse depots, . . . . .)

20. Men geve werk aan Hollanders, en niet aan hen, die, omdat zij uit Frankrijk zijn, gewaant worden het beter te kennen. . . . .

30. Bij gewichtige operatiën, als het aanleggen van spoor- en straatwegen, het aenleggen van molen en plassen, gebruike men altijd en uitsluitend Hol-landers. . . . .

40. Men verhuure, zoo veel mogelijk, dezelve bij voorkeur aan Hollanders. . . . .

Volgnaar geve ik het door mij ter nadergestelde voor beter, doch heb geheel naar de overtuiging mij-ner rede en ingeving mijns harten gehandeld. . . . .

Voorkeur aan vreemden, is eene onbegrijpelijk groote oorzaak der, steeds meer en meer in ons land toenemende armoede. Moge de Hooge Regering er zich aan gelegen laten liggen. . . . .

Mogen de ambasturen, in hante belangefoode ver-richtingen, ook aan hunne edele meesters liefde het nauwgezest onderzoek naar de ware bronnen der armoede parelf. O' gewis de klachtwoorden, die hier en ginds gehoord worden, zonden in dankzeggingen ver-anderen. Er is nog redding, zoo men het kwaad maar in den wortel aantast.

God geve het!

Amsterdam, 12 februari 1843. P. K.

(Wij twijfelen, of de schrijver zeer gelukkig is ge-weest in het vinden van de oorzaken der armoede en der middelen tot haar herstel.)

**Stedelijke Publicatie.**

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Ar-nhem brengen hiermede ter kennis van de belanghebbenden, dat de loting voor de kransen op de aanslag van 1843, welke den 28 maart, e. k. inralt, zal plaats hebben op den 28 maart, des voormiddags ten tien ure, op het stadhuis alhier, en worden de belanghebbenden uitgenoodigd om zich voor 6 of op den 19den hier maand in persoon of bij gefrankeerde brieven te adresseren aan den scriften van de markten, J. van Ruijven, wijk A. no. 2.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijc.

Arnhem den 10den februari 1843.

BURGEMEESTER en WETHOUDEREN der stad Ar-nhem brengen hiermede ter kennis van de belanghebbenden, dat de loting voor de nationale militie van het tegenwoordig jaar zal geschieden voor die van de gemeente Arnhem, op woensdag den 28sten maart, des morgens ten tien ure, in de zaal van den militie-raad alhier.

Voorts dat de alphabetische lijst der ingeschrevenen voor een ieder te secretecie ter visie ligt.

En zal deze worden afgekondigd en aangeplakt ter plaatse, alhier gebruikelijc.

Arnhem, 10 februari 1843.

**Burgerlijke Stand.**

TE ARNHEM.

Van 9 tot en met 16 februari.

Gehuwd: J. Breidenbach met A. Kerkkamp. — H. Schierboom met E. Eijmers. — G. Duis met J. de Bont.

H. Derksen met J. Inkenhof. — B. Peters met A. . . . .

Bevallien: M. W. Brummelkamp, geb. 28 . . . . .

D. — H. Wijnand, geb. Hilders, Z. — J. E. Thomassch, geb. Kersten, Z. — A. Hoedt, geb. van de Brug, D. — G. de Jager, geb. Brinkhuis, D. — G. Liethof, geb. Berendsen, D. — G. van Egmund, geb. van t End, D. — H. van de Vall, geb. Magendans, D. — J. Louwenaar, geb. Hammkolk, Z. — J. G. Bitter, geb. . . . .

Overleden: M. J. E. C. Klein, 16 j. 4 m. — H. de Ruiter, echtgenoot van L. Niensch, 67 j. — H. van Sitteren, 33 j. — J. Zeegers, weduwe van S. Vermeer, 90 j. 1 m. — A. Bank, 5 j. — G. Alfers, echtgenoot van G. Laurens, 39 j. — W. Wegman, echtgenoot van A. Meijer, 53 j. 1 m.

